

Labbar på Stor-Värningen!

Andrafynd i Lindesbergs kommun

Tomas Haraldsson

Tidigt på morgonen den 18:e juli 2000 så jag ut till den excellenta ön Sotaren. Det var mulet och nästan helt vindstilla, tidvis föll ett lätt duggregn. Omkring 04:45 steg jag iland och posterade mig på familjen Harrysons stugveranda. Det var som det oftast är, lugnt och stilla här ute. Gråtrutkolonin skötte sina morgonbestyr på Vagnhäll och havstrutparet var på plats på sin sten som vanligt. Strax efter 05 hördes en storspovs utdragna flöjtande och en ensam fågel sträckte förbi mot sydväst. Samtidigt hördes en kärnsnäppas locklåte uppe från den grå himlen men den förblev oupptäckt.

Jag gick runt och spanade av nordsektorn av sjöyta och horisont och återvände sen till verandan. Precis innan jag tänkte sätta mig på rygsäcken en stund så får jag se en mörk, måsliknande fågel komma och landa på vattnet strax öster om Vagnhäll. "Bara en annan ungrut" tänker jag och lyfter handjagaren. Men den såg nästan FÖR mörk ut. Tanken "labbar" ilar genom skallen och jag får in fågel i synfältet. Vad jag ser då är en mörk fågel och mina

ögon fastnar på dess huvud. Det är ljus med en tydlig mörk hjässa! Samma tanke igen, fast nu betydligt starkare. "Nej, det kan ju inte vara en labbar. Inte här och nu" säger jag tyst och slänger in fågel i tubki-karfältet och tanken fullkomligen ekar i skallen: "det ÄR en labbar!!!!". Glädjescener bryter ut där jag i min ensamhet gottar mig enormt och börjar inse hur tungt labbar egentligen är!! Fågeln är nästintill adult, troligen 3k, och av ljus fas. Exakt 05:58 larmar jag ut den på det regionala systemet, "stationär ses", vilket borde få folk lite nervösa. Den går nämligen lätt att se från Bläsåsen!

Den ligger och guppar på vattnet, flyger en sväng och landar igen. Vilken känsla att följa en flygande labbar över Värningens böljor!! 06:36 lättar den igen och tar höjd kretsande över skogen och sträcker så vidare mot sydväst.

Fyndet var det andra i kommunen, det första var i Råsvalen i juni 1982.

Labbar fakta

Labbar delas ofta upp i två släkter Stercorarius (fjäll-, bredstjärtad och vanlig labbar) och Catharacta (övriga labbar).

Detta gäller för SOF:s officiella lista medan tex. Svenson mfl. i Fågelguiden, härifrån storlabbar till släktet Stercorarius. Att Storlabbar skall höra till detta släkte förordas av Malte Andersson vid Göteborgs universitet som anser att alla labbar skall tillhöra Stercorarius eller att bredstjärtad labbar skall föras till Catharacta. Intresserade kan läsa mer i *Journal of Avian Biology* 30:205-215 eller sammanfattning i VF 1999/5:29.

Arne Andersson redogör för en labbar inventering utförd 1999 i Södermanlands skärgård (Ornis Sveicia 10:1-6,2000). Här uppskattas antalet labbar i Sverige till 546-571 par. Labben anses öka i antal och ha sin största population i Stockholm skärgård där antalet par uppskattas till 300 par. I Södermanlands skärgård hittade han 15 häckande par. Dessa häckade alla i ytterskärgården och i anslutning till en mäsokoloni (labben fångar ju inte sin föda själv utan tvingar av mäsfågeln deras byte). Han konstaterade att så gott som samtliga större mäsokolonier i ytterskärgården hade sitt labbar par.

Labben finns i olika så kallade faser. De mörka fåglarna dominerar i söder och antalet fåglar av den ljusa fasen ökar med ökande latitud. En markant gräns går mellan Kola halvön (där mörk fas dominerar) och Novaya Zemlya med total dominans av ljus fas (läs mer i Ornis Sveicia 10:79-83,2000)

-red

Från Verksamheten

1 maj. Heldagsobsen, se sid. 34.

22 maj. Utflykt till Storåbadet. Utflykten samlade hela två personer. Vi åkte via Vedevåg till Storå. I Vedevåg studerades skratmäsokolonin och knölsvan och skäggdopping på bo. Storåbadet gav endast lom på avstånd och färden gick vidare till Morskoga via Hökasjön. I Hökasjön låg ett par storskrak. Morskogsjön bjöd på lärkfalk, krickor, bläsand samt sångsvan och tranor på bo.

26-27-maj. Dygnsinventering, se sid. 54.

10 juni. Natfågelysning. Solig varm kväll, bläsigt i början på kvällen sen perfekta förhållanden. Vi startade med att promenera från pumphuset ner till Västvallan gård. Det blev till slut 10 personer och en hund som stod vid Johans stuga och tittade på tornfalken borta på ladutaket. Vandra vidare ner till ån och sen till grillbacken där vi fikade. Många buskskvättor varnade och bofinkar och lövsångare sjöng så de som var nybörjare fick träna på deras läten. Vi gick runt backsippsbacken men inte förrän vi kom tillbaka till stugan fick vi höra kornknarren. Andra arter under kvällen var tex gök, fasan, storspov, brun kärnhök, enkelbeckasin, morkulla, rosenfink, gräshoppåsar, näktergal. Vi såg och hörde 32 arter.